
Een goede rekencoördinator is op de toekomst voorbereid

Samen doelgericht het rekenonderwijs verbeteren? De rekencoördinator maakt het verschil.

Dit artikel biedt zicht op de post hbo-opleiding tot rekencoördinator. We beschrijven welke competenties je als rekencoördinator ontwikkelt en lichten een tipje van de sluier op ten aanzien van de onderwerpen die de revue passeren. Ook wordt ingegaan op de actualiseringslag van de opleiding en wat de aanleiding daarvoor was.

Belinda Terlouw is opleider aan de post-hbo-opleiding rekencoördinator aan de Hogeschool KPZ.

Martine van Schaik en **Carla Rietberg** zijn opleiders aan de post-hbo-opleiding rekencoördinator aan de Marnixacademie.

Ronald Keijzer is lector rekenen-wiskunde aan de hogeschool IPABO. De auteurs schreven tevens de hernieuwde versie van de post-hbo-opleiding tot rekencoördinator.

Inleiding

Een rekencoördinator is een leraar die de professionaliteit van zichzelf en van het schoolteam bevordert op het terrein van rekenen-wiskunde. Hij ondersteunt zijn collega's door het verzorgen van collegiale consultatie en intervisie en helpt beleid ontwikkelen om de kwaliteit van het reken-wiskundeonderwijs te verhogen. Daarnaast is de rekencoördinator degene in de school die zijn kennis up-to-date houdt en de veranderingen in het reken-wiskundeonderwijs op de voet volgt. 'Voor de kwaliteit van het rekenonderwijs op de

scholen zou het volgens de focusgroep meerwaarde hebben als elke school een rekencoördinator heeft, in combinatie met een erkende¹ opleiding tot rekencoördinator', is één van de uitkomsten uit het onderzoek Peil.Rekenen (Inspectie van het Onderwijs, 2021).

Actualisatie

De landelijk bij CPION geregistreerde post-hbo-opleiding tot rekencoördinator wordt uitgevoerd op een aantal aangesloten hogescholen en is een officiële Registeropleiding². Gezamenlijk dragen zij verantwoordelijkheid

voor het niveau van de opleiding en de kwaliteit ervan. Als onderdeel van de kwaliteitscyclus die de registeropleiding vraagt, wordt er jaarlijks gekeken of de opleiding nog past bij de huidige praktijk en wensen vanuit de hogescholen binnen een post-hbo-opleiding.

In opdracht van het LPNPO³ is de post-hbo-opleiding tot rekencoördinator onlangs opnieuw kritisch bekeken en geactualiseerd.

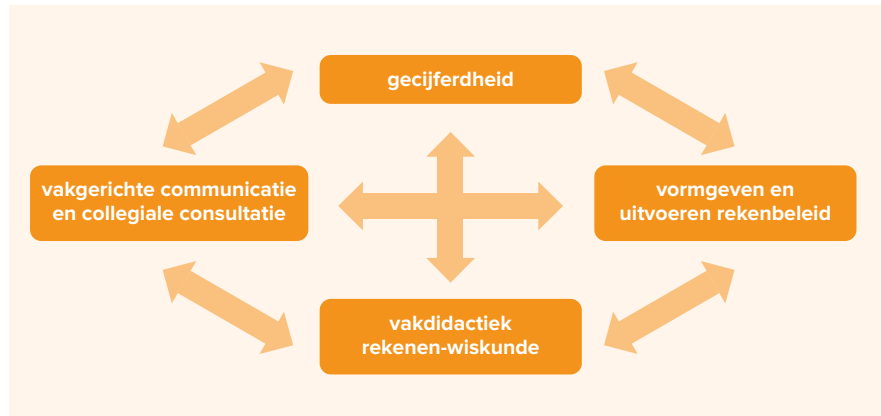
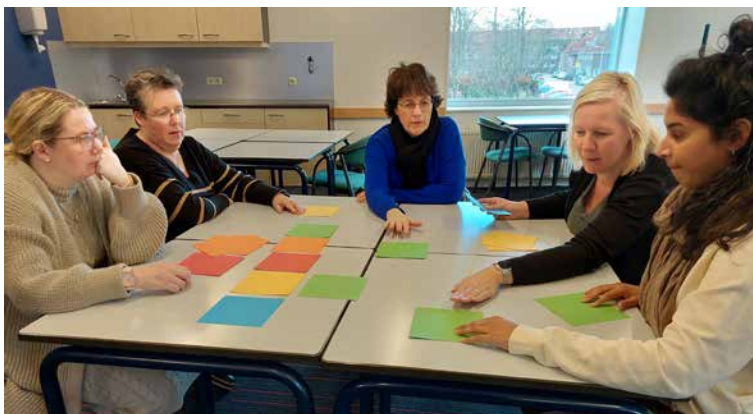
De aanleiding voor de revisie is:

- De laatste vijf jaar is het reken-wiskunde-onderwijs en de maatschappelijke context waarin dit onderwijs zich afspeelt ingrijpend veranderd. In een maatschappij die steeds meer gedigitaliseerd is, is reken-wiskundeonderwijs nodig dat bijdraagt aan een gecijferde attitude en een versterking van het probleemoplossend denken van leerlingen en leraren.
- De in het basisonderwijs gebruikte reken-wiskundemethoden zijn vernieuwd en er zijn ook nieuwe methoden ontwikkeld.

Genoemde veranderingen in de context van het reken-wiskundeonderwijs raken het werk van de rekencoördinator. De nieuwe inhoud van de opleiding is daarop afgestemd. Ook is de toetsing aangepast. Er is sprake van een formatief evaluerende opleiding en de opleider maakt flexibele keuzes afgestemd op de context van de deelnemers. Er is op twee manieren sprake van maatwerk. De opleiding sluit aan op de persoonlijke en professionele ontwikkeling en leerwensen van individuele deelnemers. De opleiding sluit ook aan op de context van de school waarin de deelnemer werkzaam is. Persoonlijke ontwikkeling en schoolontwikkeling vormen twee zijden van dezelfde medaille. De actuele ontwikkelingen die zich binnen het reken-wiskundeonderwijs voordoen, worden hier vanzelfsprekend in meegenomen. Zo is de rekencoördinator op de toekomst voorbereid.

Competenties

De geregisterde post-hbo-opleiding, waarover dit artikel gaat, wordt gekenmerkt door vier competenties: gecijferdheid, vakdidactiek rekenen-wiskunde, vakgerichte communicatie en collegiale consultatie en het vormgeven en uitvoeren van rekenbeleid.

▲ Afbeelding 1. Competenties van de rekencoördinator.

▼ Afbeelding 2. Rekencoördinatoren leggen tijdens de rekeninspiratie een vierkant van vijf bij vijf vouwblaadjes in vijf verschillende kleuren, waarbij horizontaal, verticaal en diagonaal geen kleur hetzelfde mag zijn. Als ze eenmaal een oplossing hebben gevonden, is de vraag: zijn er nog meer oplossingen? De uiteindelijke vraag is: hoeveel oplossingen zijn er eigenlijk?

Je werkt aan deze competenties in de bijeenkomsten en met de bijbehorende verwerkingsopdrachten. Vanzelfsprekend ontwikkel je deze competenties ook door te handelen in jouw eigen onderwijspraktijk om zo de theorie aan de praktijk te koppelen.

De competenties vormen een uitgebalanceerd competentieprofiel waar jij je als rekencoördinator toe hebt te verhouden. De gereviseerde opleiding heeft de kwaliteit van de rekencoördinator hoog in het vaandel staan en de geschoolde opleider zal alles in het werk stellen om jou optimaal tot ontwikkeling te brengen, zodat de kwaliteit van ons reken-wiskundeonderwijs positief beïnvloed wordt. In afbeelding 1 staan de competenties schematisch weergegeven. Ze staan niet op zichzelf, maar hebben alles met elkaar te maken.

Competentie Gecijferdheid

De samenleving is complexer geworden en vraagt veel van onze gecijferdheid. Er is sprake van een toenemende mathematisering die niet alleen vraagt om rekenvaardigheid, maar ook om een onderzoekende en kritische houding en creatief en oplossend vermogen. Bovendien is er sprake van een toenemende computerisering die een deel van ons rekenwerk overneemt. Hoe verhouden we ons hiertoe? Hoe bereiden we onze leerlingen hierop voor? Wat vraagt dit van ons onderwijs? Als rekencoördinator buig je je over dit soort vraagstukken. Je werkt aan je eigen gecijferdheid en je leert hoe je de gecijferdheid van je leerlingen en je collega's kunt bevorderen. Iedere bijeenkomst starten we met een rekeninspiratie op eigen niveau (zie afbeelding 2 en 3). Je rekenhoofd wordt geactiveerd en de afwisselende werkvormen kun je ook meteen in je eigen onderwijspraktijk inzetten. Zo werken we gedurende de hele opleiding aan jouw gecijferdheid. Het rekenplezier neemt toe en je zal zien dat je hierin een grote inspirator wordt binnen jouw school. Een aantal bijeenkomsten staan helemaal in het teken van deze competentie.

Competentie Vakdidactiek rekenen-wiskunde

Hoe komen de leerlingen tot leren binnen het reken-wiskundeonderwijs? Er zijn

▲ Afbeelding 3. Tijdens de rekeninspiratie van de bijeenkomst Meetkunde gaan de rekencoördinatoren aan de slag met blokjes. Ze moeten zoveel mogelijk verschillende huisjes bouwen met vier blokjes en tot slot komt de vraag: zijn dit alle mogelijkheden? Voor de snelle denkers is er nog de uitdaging om te bedenken hoeveel mogelijkheden er zijn met huisjes van vijf blokjes.

▲ Afbeelding 4. Maayke Vink, rekencoördinator in opleiding, heeft de leerlijn Vermenigvuldigen op creatieve wijze vormgegeven en ingebracht tijdens de bijeenkomst Tafeldidactiek. De opdracht was: maak de leerlijn Vermenigvuldigen inzichtelijk voor je team. De envelopjes kunnen geopend worden en zo ontvouwt zich de leerlijn. Het Montessorimateriaal dat hierbij ingezet kan worden illustreert het geheel.

verschillende visies op vakdidactiek. Het is belangrijk als rekencoördinator je eigen visie hierop te ontwikkelen en in samenspraak met je team te komen tot een gedeelde visie. In de opleiding komen bekende vakinhoudelijke thema's aan de orde, zoals leerlijnen (afbeelding 4), omgaan met sterke rekenaars, analyse van leerlingenresultaten en (gevarieerd) oefenen. Daarnaast komen relevante nieuwe thema's aan de orde, zoals Digitale rekendidactiek en Data, statistiek & kans. Er komt namelijk veel informatie op ons af die we niet alleen moeten kunnen interpreteren, maar ook op waarde moeten kunnen schatten kijkend naar de representatie van die informatie. Dat vraagt om een onderzoekende en kritische houding. In de opleiding zal hier veel aandacht voor zijn. Er is ook een bijeenkomst die helemaal in het teken staat onderzoekend leren en creativiteit (zie afbeelding 5).

Als je weet wat leerlingen moeten leren en als je weet hoe zij dit kunnen leren, ben je in staat te signaleren en analyseren wat extra aandacht behoeft en hoe je waar mogelijk leerlingen op een hoger niveau kunt uitdagen. Je leert op leerlingniveau, op groepsniveau, maar ook op schoolniveau, te kijken naar de ontwikkeling van leerlingen binnen het reken-wiskundeonderwijs en kunt hier planmatig en systematisch invloed op uitoefenen.

Competentie Vakgerichte communicatie en collegiale consultatie

Gedurende de opleiding doe je veel kennis en vaardigheden op en dat maakt jou tot een meedenkende gesprekspartner in jouw team. Je leert het gesprek aan te gaan over het reken-wiskundeonderwijs. Je inspireert, professionaliseert en initieert binnen de reken-wiskundige context. Jouw collega's weten jou te vinden als ze vragen hebben en je verdiept je in hoe zij denken, wat zij willen en wat zij van jou nodig hebben. Het is dus belangrijk dat jij je bewust bent van hoe je dat gesprek het beste aan kunt gaan. Hoe ga je te werk bij een klassenbezoek? Hoe verzorg je een impuls op teamniveau? Hoe maak je anderen enthousiast en breng je jouw

► Afbeelding 5. In de bijeenkomst Onderzoekend leren en Creativiteit onderzoeken rekencoördinatoren hoeveel rijst er in de pan kan. Tegelijkertijd hebben zij het over welke vragen je hierbij kunt stellen aan kinderen en welke impulsen je kunt geven. Het liefst zo, dat het denkwerk steeds bij het kind blijft liggen. Ook kijken ze welke materialen je kiest bij een dergelijke opdracht. De materialen moeten ook ruimte voor denkwerk bieden.

team in beweging waar het de kwaliteitsverbetering van jullie reken-wiskundeonderwijs betreft? In de bijeenkomsten kun je ook casussen inbrengen. Dat kunnen voorbeelden van good practice zijn, maar je kunt het ook met elkaar hebben over zaken in de communicatie die niet zo lekker liepen. Daarnaast ben je voortdurend in gesprek over vakinhoud en vakdidactiek (zie afbeelding 6).

Competentie Vormgeven en uitvoeren rekenbeleid

Met alle kennis en vaardigheden en de gesprekken die je voert met jouw team kun je de huidige situatie van je school genuanceerd in beeld brengen. Daar investeer je gedurende de hele opleiding in. Als het beeld helder is, kun je de huidige situatie analyseren en zie je wat de sterke punten zijn, maar ook waar knelpunten liggen. Die knelpunten vertaal je naar prioriteiten waar jullie als team gezamenlijk aan kunnen werken. Je gebruikt je gespreksvaardigheden, maar ook je kennis om hierover consensus te bereiken. Samen met je team onderzoek je mogelijkheden om de kwaliteit van jullie reken-wiskundeonderwijs te versterken. De prioriteiten worden vertaald naar een schoolontwikkelplan dat planmatig en systematisch in de tijd wordt uitgerold. Als rekencoördinator ben jij de kartrekker tijdens de uitvoering van het plan.

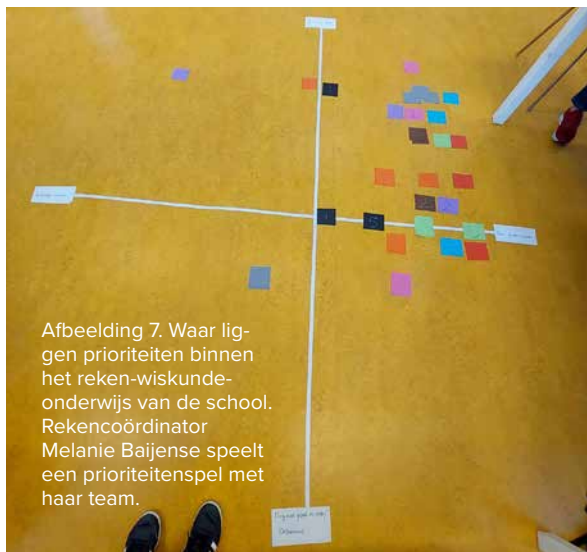

▲ Afbeelding 6. Rekencoördinatoren bespreken hoe zij hun teams in beweging kunnen brengen en welke actieve werkvormen ze in hun team kunnen inzetten om te professionaliseren.

◀ Afbeelding 8. Rekencoördinator Melanie Baijense zet haar team aan het denken. Na het toelichten van het hoofdfasen- en handelingsmodel, gaan de collega's aan de slag met foto's uit hun eigen onderwijspraktijk die ze op domein ordenen en op handelingsniveau.

Afbeelding 7. Waar liggen prioriteiten binnen het reken-wiskunde-onderwijs van de school. Rekencoördinator Melanie Baijense speelt een prioriteitenspel met haar team.

Dit vraagt van jou als rekencoördinator een onderzoekende houding en analytisch vermogen, maar ook een planmatige en systematische manier van werken. Aan deze kwaliteiten werk je tijdens de opleiding.

Van leraar tot rekencoördinator

Door te werken aan deze competenties ontwikkel jij je van leraar tot rekencoördinator. Je maakt als rekencoördinator echt het verschil. Je kunt de kwaliteit van jullie reken-wiskunde-onderwijs positief beïnvloeden. Je zet in allerlei opzichten jezelf, je collega's en de leerlingen aan het denken. En dit denken leidt tot bewuste keuzes maken.

Je doet het samen met jouw medestudenten. Naast kennis en vaardigheden, doe je veel inspirerende ideeën op die je in jouw eigen school kunt inzetten. Je gaat de wereld om je heen steeds meer door een reken-wiskundige bril bekijken en je ziet dan dat wiskunde echt overal is. De kansen voor mooi rekenonderwijs liggen voor het oprapen.

Een goede rekencoördinator ziet er daarbij op toe dat de leerlingen binnen hun school intrinsiek gemotiveerd zijn voor het vak, zelfvertrouwen opbouwen en vooral veel plezier beleven aan het rekenen. Zo wordt het reken-wiskunde-onderwijs een beetje mooier en worden jullie

leerlingen voorbereid op een toekomst waarin veel van hun reken-wiskundige vaardigheden wordt gevraagd.

Rekencoördinatoren hebben elkaar nodig

Als je eenmaal de opleiding hebt afgerond, is het zaak je te verbinden met andere rekencoördinatoren in netwerken om up-to-date te blijven en praktijkervaringen met elkaar te delen, zodat jullie elkaar als rekencoördinatoren blijven versterken. Samen kunnen jullie je hard maken voor een stevige positie binnen de school. In het eerder genoemde rapport van Peil.Rekenen staat: 'De rekencoördinator op school moet goed gefaciliteerd zijn en de beschikking hebben over meer taakuren dan nu gemiddeld het geval is. Minimaal een dag in de week is aan te raden. Alleen dan kan de coördinator volgens de focusgroep een stevige positie verwerven. Bij voldoende taakuren kan de rekencoördinator interne scholing organiseren en klasconsultaties doen. Daar wordt het rekenonderwijs beter van.'

Goed is het te weten dat wanneer je de geregistreerde opleiding hebt afgerond er allerlei mogelijkheden zijn om je kennis up-to-date te houden. Er zijn al vele netwerken actief in verschillende regio's. Veel van de hogescholen die werken met dit landelijk ontwikkelde materiaal, bieden na de opleiding ook zelf verschillende mogelijkheden om elkaar in netwerken te ontmoeten en verdiepende modules te volgen. De hogescholen leveren ook een bijdrage aan netwerken binnen besturen en stichtingen. Binnen de stichting kan je niet alleen van en met elkaar leren en uitwisselen, maar ook bovenscholings een bijdrage leveren aan het reken-wiskundeonderwijs.

De competente rekencoördinator doet er toe

Wellicht ben je enthousiast geworden en wil je de rol van rekencoördinator op je nemen. De gereviseerde en geregistreerde post-hbo-opleiding wordt aangeboden op diverse pabo's in het land⁴. Zij zijn aangesloten bij het LPNPO die de revisie initieerde.

Verder lezen over de rol en betekenis van de rekencoördinator? Zie verwijzingen op de site: <https://elbd.sites.uu.nl/2016/07/14/post-hbo-opleiding-rekencoordinator/>

Literatuurlijst

- Inspectie van het Onderwijs (2021). *Peil. Rekenen-Wiskunde einde (speciaal) basis-onderwijs 2018-2019*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Inspectie van het Onderwijs (2021). *Reflectiewijzer Rekenen-Wiskunde*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Noten

- ¹ Een erkende opleiding is een opleiding die aan bepaalde kwaliteitseisen voldoet en geregistreerd is bij CIPION. Het is een zogenaamde Registeropleiding, een beschermd predicaat, dat alleen door de SPHBO kan worden verleend.
- ² Beschermd predicaat, verleend door de SPHBO. Doel hiervan is om door middel van kwalitatieve toetsing onderscheid aan te brengen in het uitgebreide aanbod aan post-hbo-opleidingen in Nederland.
- ³ Het Landelijk Platform Nascholing Primair Onderwijs (LPNPO) is een kennisnetwerk van 20 samenwerkende nascholingsinstellingen verbonden aan hogescholen.
- ⁴ LPNPO deelnemers: Avans, Thomas More Hogeschool, CHE, Hanzehogeschool, Saxion, Windesheim, Driestar, Marnix Academie, Viaa, HU, Hogeschool KPZ, HAN, Fontys, De Kempel, Hogeschool Leiden, Inholland, Hogeschool IPABO, HZ University of Applied Sciences, NHL Stenden, HvA

